List 35. **NOVICE** Tečaj LIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 30. avgusta 1901.

Politični oddelek.

Lažnjiva modernost.

Nekoliko let je tega, kar so se začeli oglašati pravični glasovi zoper takozvano puhlo rodoljubje. V našem javnem življenju bilo je sila ljudi, ki so smatrali za velikansko zaslugo že to, da so Slovenci, in da se držijo slovenstva. Smatrali so se za slovenske patrijote in kot taki hoteli so v javnem življenju veliko veljati; zadovoljevali so se s tem, da so se priznavali za Slovence, kar pa ni bilo nikaka zasluga, drugače pa z nobeno rečjo niso pripomogli k uspehu političnega, gospodarskega in kulturnega življenja naroda slovenskega.

Prve pritožbe zoper slično vrsto rodoljubov so se oglasile iz odkritosrčno narodnih krogov, katerim je te pritožbe narekovala težnja, da bi bil pojem slovenstva, pojem pripadnosti k narodu, pojem domoljubja nekaj polnega in pozitivnega, nekaj, kar bi napolnjevalo celo dušo človekovo ter navdajalo vse pojave njegovega življenja.

Toda to iz domoljubja izvirajoče prizadevanje je naletelo na odpor pri onih, kojim so vzneseni pojmi o slovenstvu in o narodnih dolžnostih tuji in brezpomembni. Z vso silo svojega zasmehovanja in svojega gladijatorstva napadli so vse te pojave in težnje, da jih spravijo ob veljavo. Večinoma, žalibog, se jim je to posrečilo. Našli so se ljudje slabotnih duš, brezbrižni in slabi, ki govoreč s posnetim preziranjem o domoljubih so se pod plaščem gesla o modernosti ali katoličanstvu umikali iz vsega aktivnega slovenskega življenja, umikali so se vsem skupnim težnjam za smotre celote, ter so živeli le za svoje specifične ideale in ostajali narodnosti le v toliko, da so kje v zatemneli pisarni indifirentnega društva filistrov zapisali k svojemu imenu drobno opombo: „materinski jezik slovenski“.

In tako se imamo zahvaliti nekaterim prepametnim možganom, imamo se zahvaliti sistematičnim napadom raznih „modernih“ socijalističnih in katoliških strank, da smo zagazili, da preti velika nevarnost oškodovati najvišje, zraven tudi najdražje naše premoženje. Te nevarnosti je vsa atmosfera polna in bati se je, da požene ta lažnjiva modernost kali, da se pohrume slabotnih ali nezrelih organizmov, in da bi v njih pričele svoje delo, opravilo uničevanja.

Žalibog, da osobito v duših nezrelih, mladih ljudi to opazujem. To je v jednem delu našega dijaštva, in našega mladega delavskega in obrtniškega naraščaja. Najbolj se to vidi na dijaštvu. Le sem ter tja se še zglasi dijak, toda nihče ne zaznava, da bi tu bilo na stotine mladih, krepkih ljudij, katerih srca utripajo za novo, rodovitno prihodnje življenje. Pri dijaštvu je največ razsajala ta kuga, deloma je vpliv kozmopolitične filozofije, deloma stroga katoliškega torej tudi kozmopolitičnega prepričanja. Te kozmopolitične struje so odtegnile mnogo dijaštva narodnim idealom.

In kako je z našo delavsko in obrtniško mladino, katera ima za seboj šolo socijalistične izgoje bodi ta že demokratična ali krščanska. Popolna puščava, v kolikor se more človeško bitje v puščavo premeniti.

Na vse to smo do sedaj pri nas nagledali čisto mirno in ravnodušno. Razun nekaterih teoretičnih časnikarskih pritožb pustili smo trditev, da je narodnost in da je domoljubje nemoderno, zastarelo in smešno. Pustili smo, da je naša mladina zavživala ta strup, pustili smo, da so ta položaj izkoriščali neznačajni ljudje.

In še le, ko nam je zopet enkrat v glavo prišlo, da pogledamo nekoliko čez mejo k drugim narodom, zagledali smo, kako se veliki in močni narodi krepko in pogumno borijo zoper zavratnega sovražnika kozmopolitizma, zagledali smo, s kakim navdušenjem in prepričanjem branijo bivstvo svojega naroda nedotakljivost njegove posesti celoto svoje domovine. In to vidimo pri narodih močnih, velikih, ki imajo za seboj stoletja neprestanega razvoja. Vidimo, da se cela Francija — dežela, v kateri zajemajo naši modernisti modernost —

pod zastavo nacijonalizma bori za domovino, za republiko, za obstanek naroda proti zverinam kozmopolitizma.

Tudi mi imamo domovino, ki je naša, tudi mi imamo državnotvorno idejo, tudi mi smo narod z močno individualeto. In danes je skrajni čas, da zapustimo dosedanjo brezbrižnost in počasnost, danes je skrajni čas, da vzdignjemo zopet visoko zastavo slovenskega nacijonalizma.

Naša domovina, naša narodnost in misel naše državne samostalnosti, ta troedina skupina bliščečih idealov mora postati zopet naša strast in naša ljubezen. Mora se globoko vsesati v naša bitja. Krepko mora biti z vsakim utripljajem naših src. Z močnim, žgečim ognjem mora razgrevati vsak naš gibljej. Pri tem je lahko vsak dober katoličan in tudi gospodarske težnje socijalistov lahko zastopa.

Domoljubje, polno navdušenja, požrtvovalnosti in činov bodi naša plemenitost, hvaležnost naroda bodi nam čez vse rede, častne priimke in premoženje. Naše narodno življenje bodi razvneto z ljubeznijo do sebe in strastje do naše narodne individualnosti; naša narodna borba bodi obrnjena proti vsem, ki niso vseskoz narodni, z enako mržjo bodimo navzeti proti vsem breznarodnim, mejnarodnim elementom katerekoli barve, z dejansko in brezobzirno mržnjo. Napovejmo boj vsem hlapcem našemu nacijonalizmu sovražnih stremljenj, zavratnikom in zanikarnežem. S strastjo in ljubeznijo pojdimo v boj — in zmagal bo zopet slovenski nacijonalizem, ki pozna le jedno samo zastavo, to je slovenska trobojnica.

Shod štajerskih slovenskih zaupnikov v Mariboru.

V četrtek, dne 22. avgusta, se je vršil v Mariboru shod zaupnikov, ki so ga sklicali štajerski slovenski deželni poslanci. Shoda se je udeležilo kacih 300 zaupnikov. Predsedoval je dr. Sernec. Poročali so poslanci Robič, dr. Rosina in dr. Dečko. Sklenjene so bile naslednje resolucije:

1. da shod z ozirom na razmere, vladajoče v Gradcu v deželnem zastopu in pri deželni vladi, skrajno protivne slovenskemu narodu, odobrava abstinenco slovenskih deželnih poslancev štajerskih ter jim prepušča, da tudi v bodoče uravnajo po vsakokratnih razmerah svoje postopanje;

2. da protestuje proti temu, da porablja deželni zbor deželna sredstva enostranski za gospodarsko in kulturno korist nemških sodeželanov, prikrajšuje pa slovenske sodeželane v gospodarskem oziru ter odreka istim pripomočke za vsak kulturni napredek;

3. da protestira zoper sklepe, s katerimi se deželni dohodki porabljajo v podpiranje germanizatoričnih ter nemško-nacijonalnih namenov in društev kakor: Südmark, Schulverein, Studentenheim itd.

4. da protestuje zoper sklep deželnega zbora, vsled katerega se naj že sam na sebi kmetskemu prebivalstvu krivični volilni red za okrajne zastope spremeni tako, da bi se izročila vsa moč meščanskemu življu.

Slovenski zaupniki izjavljajo, da se slovenski narod na Štajerskem ne čuti varnega v svojem obstanku, dokler ne doseže za Spodnje-Štajersko avtonomije v tem, da se administativno loči od nemške Štajerske, da se uvede v deželnem zboru v narodnih zadevah kurijalno zborovanje, da se loči deželni šolski svet v dve sekciji — nemško in slovensko — kateri samostojno opravlja te agende slovenskih oziroma nemških šol, da se nadzorstvo slovenskih šol izroči deželnemu šolskemu nadzorniku slovenske narodnosti, da se po primerni spremembi deželnega volilnega reda in deželnega reda zagotovi slovenskemu narodu primerno zastopstvo v deželnem zboru in deželnem odboru.

Slovenski zaupniki zahtevajo nadalje, da se osnuje zadostno število slovenskih kmetijskih, meščanskih in drugih strokovnih šol, kakoršnih je nemških na Štajerskem v izobilju.

Slovenski zaupniki pozivljajo svoje zastopnike, da skušajo z vsemi sredstvi doseči izpolnitev teh narodnih zahtev. Ob enem izjavljajo, da pričakujejo od vsake pravične vlade, da se podpirajo, oziroma izvršijo zgoraj navedene zahteve slovenskega naroda, — da bode vlada nastavljala na Spodnjem Štajerskem — katero je sedaj domena protežiranih nemških uradnikov — slovenske uradnike — ter da ne bode predlagala v sankcijo deželnih zakonov, ki žalijo slovenski narod, ali so naperjeni proti njegovim interesentom ali njegovemu obstanku.

O vseh teh resolucijah se je glasovalo skupno, ne posamično.

Na predlog gosp. Baša je bila sprejeta še resolucija, naj bi se državni poslanci zjedinili in zlasti pri proračunu in pri nagodbi z Ogrsko jednotno postopali.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Te dni je vlada razpustila dež. zbor češki in razpisala nove volitve, ki se bodo vršile že v najkrajšem času. Zgodilo se je to po dolgih pogajanjih in sicer v namen, da bi se omogočilo sklicanje državnega zbora v mesecu novembru. Državni zbor bo po zadnjih dispozicijah zboroval od meseca novembra pa tako do konca meseca februvarja. Na Češkem je pričakovati pri deželnozborskih volitvah hud boj, ker se ni dosegel kompromis mej Mladočehi na jedni strani in mej Staročehi in agrarci na drugi strani.

Ogrska. — Takoimenovana liberalna stranka je s Szilagyjem izgubila svojo prvo glavo. Stranka podpira sicer sedanjega ministrskega predsednika Szella, smatra ga pa za svojega nasprotnika in bi se ga rada odkrižala. V to svrho hoče zopet vzdigniti na ščit nekdanjega ministrskega predsednika Szella in ta je tudi že izjavil, da je pripravljen, se povrniti v javno življenje.

Balkanska zveza. — Nemški in madjarski politiki so zelo v skrbeh zaradi balkanskih držav. Mori jih skrb, kaj nastane iz tega, da se je Rusiji po tolikih letih posrečilo ustvariti nekako balkansko zvezo, namreč zvezo mej Srbijo, Bolgarsko in Črno goro, katera zveza stoji pod pokroviteljstvom Rusije in je seveda naperjena zoper avstrijske aspiracije na Balkanu. Zdaj poročajo nemški listi, da začne Rusija

delati tudi na pridobitev Rumunske za to zvezo. Če se ji to posreči, izgubi Avstrija zadnjo prijateljico na Balkanu.

Potovanje ruskega carja. — Tekom prihodnjega meseca pojde ruski car na politično velevažno potovanje. Najprej pojde k vojaškim vajam v Gdansku na Nemškem in ruski listi pravijo, da je to dokaz prijateljstva in solidarnosti mej Rusijo in Nemčijo. Koj potem pojde car na Francosko, kar se smatra kot novo potrditev rusko-francoske alijance. Čuje se mnenje, da se na tem potovanju položi temelj rusko-francosko-nemški zvezi, kar bi bilo za vso Evropo velikanskega pomena.

Francija in Turčija. — Mej Francijo in Turčijo je nastal tak razpor, da je francoski poslanik zapustil Carigrad ter s tem takorekoč pretrgal diplomatično zvezo mej rečenima državama. Vzrok konfiiktu ta-le: V Carigradu obstoji francoska družba, ki je zgradila tamošnja obrežja. Ta družba vživa za to razne privilegije, zlasti pobiranje pristaniških pristojbin. V smislu pogodbe, ki obstoji med to družbo in turško vlado, je bila ta poslednja začetkom tega leta dolžna podaljšati družbi dosedanje privilegije, ali pa odkupiti obrežja, ki pa so — mimogrede rečeno — mnogo stala. Turška vlada pa se je hotela izogniti jednemu in drugemu. Po svoji stari navadi je je zavlačevala stvar z vsemi možnimi izgovori, obljubljala, pa zopet iskala novih pomislekov, tolažila itd. Da navedemo jeden drastičen izgled. Ko je francoski poslanik hotel nekoč radi te stvari pred sultana, so pa še silno obžalovali, da ne morejo Costansa pustiti pred sultana, ker poslednjega — zobje bole! Ni čudo, da je Francija slednjič zgubila potrpljenje in začela energično pritiskati na turške navihance. To je pomagalo v toliko, da se je sultan obvezal, da turška vlada odkupi obrežje. Ali tudi mogočni padišah ima glavno lastnost svojih soplemenjakov — v zadnji hip je zopet požrl slovesno dano besedo. Neko pogodbo je hotel pač skleniti, ali brez — jamstva za poplačanje. To je izbilo sodu dno in Costans je prijavil prvemu tajniku sultanovemu, da pretrže vse diplomatske zveze.

Vojna v južni Afriki. — Ves boj je zdaj premeščen na kaplandsko ozemlje, torej na angleški teritorij. Vsak dan se čuje o kakih praskah. Te so sicer le majhne, pa zadostujejo, da se angleška armada ne more ganiti. Angleži so že sami začeli obupavati, češ, da s sedanjo svojo armado ne doženo boja. Vsled tega so tudi angleški trgovci in posestniki jeli zapuščati južno Afriko. Boje se prihodnosti, boje se, da bodo začele burske puške kmalu tudi na južni obali pokati. Zajedno se čuje, da hoče ruski car osebno posredovati pri kralju Edvardu v prid Burom, oziroma da se bo skušal dogovoriti z nemškim cesarjem in s prezidentom francoske republike, če bi ne kazalo intervenirati v korist Burom. Nekoliko se torej hrabrim Burom na vse strani jasni.

Zavarovanje delavcev za starost in invaliditeto.

II.

V dobi od l. 1890. do l. 1897. se je v svrho zavarovanja delavcev vplačalo 160 milijonov gld. Od te svote plačali so delavci sami 84 milijonov gld. S temi svotami so se občine in so se sploh javna sredstva znatno razbremenila, pri čemer ni pozabiti, da delavci tudi k javnim sredstvom prispevajo.

Z upeljavo zavarovanja za starost in invaliditeto bi se brez dvoma javna sredstva še bolj razbremenila. To dokazujejo razmere v Nemčiji.

Še nekaj druzega bi moralo vplivati na imovite sloje, da bi se zavzeli za zavarovanje delavcev za starost ter invaliditeto, to je pomanjkanje poslov na deželi. Na Moravskem so to že začeli uvidevati. Ondotni deželni odbor je 8. marca l. 1900 sklenil, ustvariti preskrbljenje za starost in sicer je izrecno priznal, da je storil ta sklep zategadelj, da odpomore pomanjkanju kmetijskih poslov.

Odkar je ta misel prodrla mej ljudstvo, so se je seveda tudi različne politične stranke oprijele. Nekatere politične stranke so tudi že v svrho farbanja ljudstva se oglasile v državnem zboru s predlogi, skovanimi po stari šabloni: „Visoka c. kr. vlada se pozivlje, naj še v tekočem zasedanju predloži zakonski načrt o zavarovanju delavcev za starost in onemoglost. Ti predlogi so seveda romali v arhiv in niso nikdar več prišli na dan.

Sicer pa sta vlada in poslanska zbornica jasno pokazali, kako malo jima je v resnici za to stvar. Dne 9. maja l. 1895. je minister Baquechem v poslanski zbornici izjavil, da vlada to zadevo „študira“. Dne 13. decembra l. 1892. je obrtni odsek poslanske zbornice vlado pozval, naj čim prej poroča, kako daleč so dozorele njene studije, in v katerem stadiju se nahaja cela zadeva, a ni učakal tega poročila.

Ravno tako neugoden odgovor je v tej zadevi dal ministrski predsednik grof Badeni v poslanski zbornici dne 3. junija l. 1896. Vlada stoji na stališču, da država ne sme za ta namen ničesar prispevati.

Tudi Körber stoji v bistvu na ravno tem stališču, mej tem ko moramo delavci z vso odločnostjo zahtevati, naj država za zavarovanje delavcev za starost in onemoglost prispeva, ker dobiva od delavcev ogromne direktne ter indirektne davčne dohodke, in ker delavec direktno ali indirektno državi služi.

Pri ti priliki bodi omenjeno, da zahtevamo delavci, naj bodo zavarovani vsi tisti, ki delajo za mezdo ali plačo in tudi vsi tisti mali meščani, ki nimajo gotovih dohodkov, namreč vsaj tacih, da bi si mogli za starost ali za slučaj onemoglosti kaj prihraniti. Umeje se samo ob sebi, da mora biti zavarovanje obligatorično.

Nadaljna zahteva pa je, da naj bo uprava dotičnih zavarovalnic izročena interesentom samim.

To je naše stališče. Obrazložili smo je v „Novicah“, dasi te stoje na stališču obrtnikov in kmetovalcev, ne na stališču delavcev in poslov. Obrazložili smo jih v tem listu, da spoznajo delodajalci, kakšne so naše želje.

Obrtnijske raznoterosti.

Dobavni razpis. C. kr. domobransko ministrstvo namerava potrebščino raznovrstnih oblačilnih in opravnih predmetov potom splošne konkurence zagotoviti. Izmed predmetov, katere je dobaviti, se posebno opozarja na naslednje: klobuki,

zapone, gumbi, volnene in usnjene rokavice, usnjene listnice, ostroge, podke za čevlje z žeblji, kuhinjsko orodje, čutare, kolci za šotore, krampi, lopate, različne sekire, konjski koci, vrvi, volneni jopiči, hlače itd. Ponudbe je po predpisanem uzorcu najkasneje do 30. septembra t. l. 12tih opoludne vložiti c. kr. domobranskemu ministrstvu. Uzorci predmetov, katere je dobaviti, se proti plačilu dobe pri glavnem skladišču vojne uprave (Landwehr-Ausrüstungs-Hauptdepôt) na Dunaju. Razglas, obsegajoč natančneje pogoje, zaznamek predmetov, katere je dobaviti in ponudbeni vzorec je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na ogled.

Kmetijstvo.

Razglas
o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Meseca oktobra se otvori četrti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem, novo zidanem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, katere mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu i. t. d. Gojenke se istotako vežbajo o gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenka, katera bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 14 gld., ali za ves tečaj 168 gld. — Vsaka gojenka mora prinesti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para črevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10—12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi preskrbe v zavodu proti plačilu; ako ima katera več obleke, jo sme prinesti s seboj).

Deklice, katere hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo:

1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenk;

2. znati čitati, pisati in računati;

3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;

4. predložiti obvezno pismo starišev ali varuha, da plačajo vse stroške;

5. zavezati se, da bodo natančno in vestno zvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, katerim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo starišev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 15. septembra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se sprejmo v gospodinjsko šolo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; ako pa bo v šoli prostora, sprejemale se bodo tudi prosilke iz drugih dežel.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.
V Ljubljani, dné 31. julija 1901.

Črni palež ali koze na trtah.

Veliki škodljivec na naših trtah je črni palež, katerega se o priliki obrezovanja istih najuspešneje pokončuje. Ta črni palež ali koze imenuje se latinski Sphacelona ampelinum. Črni palež provzročuje ravno navedena glivica, katera se takrat na trtah ugnjezdavati ter širiti prične, ko trte ravno najbolje odganjajo. Prikaže se najprej na listju v podobi malih črnih mehurčkov, kateri se o svojem času razpočijo, in iz njih pršijo trosi (seme) glivice na nižje pognanke, liste, listne peclje ter grozde. Kamor pade tros na pognanek, listni pecelj ali hlastino grozda, tam provzroči neke razjednine, katere so podobne, kakor da bi bile obžgane. Na jagode padli tros pa provzročuje neke črne večje ali manjše ploščice, katere ne dopuste, da bi se jagoda na takih mestih debelila, ampak se posuši. Skupni nasledek bolezni po tem škodljivcu je ta, da se pognanki ne spremene v krepke mladike, marveč one ostanejo le slabotne čez in čez polne črnih ran. Napadeni grozdi se pa tudi ali deloma ali pa popolnoma posuše. Pri obrezovanju ni potem potrebnih krepkih mladik, iz katerih bi se lahko palce (čepe) in napnence (šparone) napravilo, ali se pa poslednji pri vežnji lomijo. Ob trgatvi pa ni kaj v škaf djati.

Kakor do zdaj skušnja uči, nastaja ta pač velika nadloga, črni palež po Dolenjskem najrajši na muškatu, portugalki, kraljevini in zeleniki. Posebno moč ima pa na kraljevini. V okom pride se pa tej nadlogi tako-le: Ob času režnje se mora vso rezino pobrati ter sežgati, ne je pa še znabiti za cepiče poravnati. Že obrezane trte namazati pa gre s pomočjo trdega čopa (penzeljna) s tekočino iz 50 *kg* zelene ali železne galice in 1 liter žveplene kisline (hudičevega olja ali vitrijola) na sto litrov vode. Zeleno galico raztopi se v vroči vodi, žvepleno kislino se pa tekočini, obstoječi iz vode in zelene galice, po malem in med vednem mešanjem doliva. Vso hkrati se ne sme v tekočino zliti, ker sicer izškropi zopet iz nje. Ako se hoče, doda se tekočini tudi lahko nekoliko apna, to je ravno toliko, da se na trtah pozna, katere so že namazane, katere pa še ne. Kakor rečeno, vršiti se mora to delo takoj, kakor hitro so trte obrezane, toraj koncem februvarja ali začetkom marcija. Ker

je prav lahko mogoče, da par let zaporedoma nastopa oči črni palež trte popolnoma ugonobi, to je uniči, kar bi bilo posebno na cepljenih trtah velikansko škodo; naj pač nihče ne zamudi od lanskega paleža poškodovane trte pri letošnjem obrezovanju tako obdelati, kakor smo tu svetovali.

Kmetijske raznoterosti.

Kako treba shranjevati žito. Žetev je minula, ječmen, rž in pšenico spravljamo počasi v žitnice. Tu je pa treba jako paziti, v kake shrambe spravimo svoj pridelek, drugače utegnemo škodo imeti Vsak gospodar bi naj zmeril žito in naj si bi to zapisal, da bi čez leto imel pregled, koliko je to ali ono leto pridelal, koliko potrošil in prodal. Veliki in bolj premožni posestniki naj imajo posebne žitnice, najboljše, če je spodaj klet za repo in krompir, zgoraj pa za žito. Taka žitnica naj ima okna, da se žito lahko prezrači, pa pod iz trdega lesa, če je žito na kupih. Od kraja se naj razgrne ne predebelo in večkrat meša, da se presuši, pozneje se lahko zgrne na kupe. Spomladi se mora zopet premešati. Manjši posestniki shranjujejo žito v posebne zaboje ali kadi. Predenj pa žito spraviš v take shrambe, ga moraš prej dobro posušiti. sicer se ti zna skvariti. Pa tudi pozneje ga moraš večkrat mešati. To se zgodi najložje tako, da ga spodaj pri vratcah spuščaš ven in vsipavaš zopet na vrh, ali pa iz jednega predala ali kadi v drugo. Sploh mora biti žito na čistem, suhem in zračnem prostoru; staro žito se mora tudi večkrat prevejati, da se žižki ne zaležejo v njem.

Ali smemo odtrgati listje okoli grozdja? Tu pa tam se je ta slaba navada že vpeljala. Kdor pa to delo opravlja, on ne pozna še namena, ki ga ima listje. Listje je to, kar so človeku pluča. Skozi listje trta diha in izpušča iz sebe nepotrebno vodo. Razun tega pa ima listje še drug velik pomen. Ono namreč napravlja iz oglenčeve kisline (neki puh, ki se nahaja v zraku) škrob in sladkor. Ti tvarini se potem spreminjata v različne oblike, ki napravljajo rastlinsko telo. Več nego tri četrt suhih tvarin pride skozi listje v rastlino. Iz tal ne vzame rastlina mnogo več, nego one tvarine, ki ostanejo, kadar rastlino sežgemo (pepel). Iz tega vidimo, kakšen velik pomen ima listje. Brez listja ne moremo pričakovati mnogo in sladkega grozdja. Vsem je znano, da je grozdje od trt, katere je napala peronospera, kislo in malovredno, a ravno tako malovredno je tudi mladje, ki nima nobene moči za prihodnje leto. Zato ne smemo pričakovati od napadenih trt tudi v prihodnjem letu mnogo zaroda. Če odstranimo trti listje, delujemo tudi mi kakor peronospera. Izjema je pa tudi tu in sicer tedaj, če grozdje jeseni močno gnije. Takrat moramo odstraniti par listov okoli grozdja in sicer zato, da pride k temu lažje zrak in svetloba. S tem dosežemo, da se mokro grozdje prej osuši in jagodna kožica na solncu bolj vtrdi. Tako grozdje ne gnije potem tako lahko. To delo je treba pa opravljati polagoma, kajti če pride jagoda, ki je bila vedno v temi, kar naenkrat na solnce, se navadno prepari. Na mladikah, ki so namenjene za napenjalce v prihodnjem letu, je najboljše tudi v takem slučaju obdržati listje.

Poučni in zabavni del.

Ženski boj na Angleškem.

(Konec.)

Večina čitateljev si bode mislila, da ta dama ni bila normalna v možganih, in temu mnenju tudi ne bomo oporekali. Sploh je v Ameriki prišlo to gibanje že do skrajne meje, kar o Angleškem še ne moremo trditi. Vsaj dandanes bi Miss Buffon s svojimi čudnimi idejami našla jako malo privržencev na Angleškem.

Neka druga dama, Lady Florence Dixie, je postala največja nasprotnica Gladstone-ova, katerega je preje visoko čislala, ko je ta državnik objavil svoje pismo proti ženski volilni pravici. Moža, s katerim je preje najbolj prijateljsko občevala, je razžalila osebno, izrazila mu je svoje zaničevanje, imenovala ga je v nekem pismu „stari veliki humbug“ itd.

Sedaj pa poslušajmo velenaobraženo, prostomiselno, tudi v verskih vprašanjih z znanstvenim preiskavanjem stopajočo gospo Lynn Linton, ki z rezkim sarkazmom nastopa proti prenapetim zagovornikom ne ženske jednakopravnosti, ampak ženske nadvlade.

Precej, ko so se prikazali prvi izrodki tega pretiravanja, oglasila se je v „Saturday Review“ z ironiško pisanimi članki „Deklica naše dobe“, kjer je s svojim ostrim peresom hujše zbadala in pobijala svoje nasprotnike, kakor najzagrizenejši sovražnik nežnega spola. Lynn Linton posebno ostro obsoja telesne vaje ženskega spola, v čemur ji pa nikakor ne moremo pritrditi s stališča moderne higijene.

Posebno brezobzirno nastopa proti onim „divjim ženam“, ki bi rade kar od danes do jutri preobrnile ves družabni red. Obsoja jih z besedami: „Rien n' est sacré pour un sapeur“.

Če prav je Lady Lynn Linton vsestransko in temeljito izobražena, vender je nasprotnica ženske volilne pravice, kar je vsekako čudno.

Jeden najtehtnejših vzrokov, katere navajajo zagovorniki ženske volilne pravice, je ta, da bi se neznosni boji mej političnimi strankami pod vplivom dam nekoliko ublažili. V politiško življenje bi s tem prišlo nekaj več zmernosti, katere dandanes tako pogrešamo.

Toda, to je zelo težko verjeti, ker vidimo, na kakšen način hoče priti ženski spol do svojih pretveznih pravic. Neka voditeljica v tem dolgotrajnem boju je naravnost rekla: „Da, res je, da se politični boji ne bodo ublažili, ako zadobi ženski spol volilno pravico. Toda, to nas prav nič ne briga. Mi zahtevamo samo naše pravice“.

Mnogim prevročekrvnim privrženkam tega gibanja se je že zgodilo, da so si s prevelikim trudom in večnim potovanjem v svrho agitacije nakopale hude bolezni in s tem zgodnjo smrt.

Neka taka bojevnica je vedno potovala za odličnim državnikom, nekdanjim članom kabineta, Sir Henry James-om, ki je bil nasprotnik ženske volilne pravice, da bi ga osebno pobijala, kadar je govoril pred svojimi volilci.

Nahajajo se tudi žene, ki so tako vnete za „sveto“ stvar, da se branijo nositi imena svojih soprogov. Po poroki še zmirom obdrže svoje ime le s tem razločkom, da pristavljajo k svojemu imenu „Mrs“ t. j. gospa. V družbi je privedlo že do marsikaterega neljubega slučaja.

V „Woman's Herald“ se je stavil že predlog, naj se žene ne imenujejo več po stanu „Mrs“ in „Miss“, ampak naj se vse imenujejo po osemnajstem letu „Mrs“ t. j. gospa!

Zagovorniki ženske volilne pravice vedno poudarjajo, da je ženski spol stan brez vseh političnih pravic, češ, da imajo celo navadni delavci volilno pravico, ženam pa se je ne da. Toda ta primera je povsem šepava. Ženski spol ni stan, kakor tudi ne moški spol. Iste stanovske razločbe kakor v moškem spolu, nahajamo tudi v ženskem spolu. Razloček je v spolu in ta naraven razloček se k sreči ali nesreči ne da odpraviti.

Gotovo je, da ženskemu spolu ne smemo braniti, duševno se izomikati, voliti si poklic po svoji volji, in zato se moramo tudi odločno poganjati. Priznati moramo tudi, da je mnogo nadarjenih žena, ki se v duševnem oziru morejo meriti z najodličnejšimi možmi. Iz tega pa še nikakor ne sledi, da bi moral tudi ženski spol imeti vse one politične pravice kakor moški spol, ker ne more izpolnovati vseh dolžnostij, katere nalaga država možem. Siliti nežni spol k vojaški dolžnosti, bi bilo naravnost kruto, če bi si ne hoteli vzeti za vzgled razmere v Dahomey. Strankarski prepiri so že sedaj prehudi in bi se nikakor ne ublažili, kakor menijo oni, ki vidijo povsod luč nikjer pa teme, in ki sodijo vsako stvar z optimiškega stališča. Narobe! Razmere mej posameznimi strankami bi bile še bolj napete, ker bi se, ko bi ženski spol aktivno posegal v strankarske borbe pri volitvah in v zbornici, k mnogim drugim razdvajajočim momentom pridružil še moment nagnjenosti, kar bi obudilo še večjo nezaupljivost mej pristaši posameznih strank. Razven tega bi mož tudi radi te nagnjenosti večkrat prišel v kolizijo s svojimi dolžnostmi, bodisi kot člen človeške družbe bodisi kot člen države, in to bi izvestno ne bilo v hasen ne jedni in ne drugi.

Za vsakim zakonom mora stati eksekutivna oblast, katera po naravi pristoji le moškemu spolu. Postavo, katero bi sklenila večina, obstoječa iz zastopnikov ženskega spola, bi zelo težko spoštovali in se po njej ravnali možje. Znano je, da se po vseh evropskih državah ženski spol nahaja v majhni večini. Več kot čudno, da protinaravno bi bilo, ko bi ženska večina sklepala o miru in vojski, mej tem ko bi možje bili le poklicani v to, zgrabiti za orožje in je zopet položiti, kadar bi se zazdelo ženski večini; kajti ne moremo si misliti, da bi bil ženski spol tudi tako dosleden, da bi šel branit tudi domovino liki staroveške Amazonke, kadar bi bila sila.

Dandanes je žena v času vojske nedotakljiva. Ne vemo, bi li tudi pri tem ostalo, če bi zmagonosna vojska, spomnivši se svojih ranjencev in mrtvecev, prihrumela v deželo, kjer žene odločujejo o vojski in miru!

Do sedaj še nerešeno vprašanje je tudi, kako bode žena o gotovih časih, ko ima s svojim telesom že preveč opravila, izpolnovala svoje dolžnosti nasproti državi. Toda o tej točki se pri angleških bojevnikih za žensko volilno pravico niti ne sme ziniti, ker velja že samo to za veliko pregreho proti naravnosti in za krivico proti krasnemu spolu, ako se le izgovori beseda „spol“, kajti tega razločka mej ljudmi ti fanatiki ne pripoznajo. Ako hoče kdo dokazati, češ, da je že narava ženo tako ustvarila, da je izvršitev popolne jednakopravnosti z možem absolotno nemogoča, ker pride od časa do časa v položaj, v katerem bi ne mogla točno izvrševati svojih dolžnostij kot uradnica, sploh kot služkinja države — kdor zine kaj takega v družbi, mora brzo obmolkniti vsled sikanja, hrupa in krika, ki navadno nastane po njegovih besedah, tako da je pametna diskusija o tej glavni točki nemogoča. Zagovorniki popolne jednakopravnosti obeh spolov vedó, da je ta točka njihova Ahilova peta, kjer jim lahko vsakdo pride do živega, kajti na to točko še nikdo ni dal količkaj povoljnega odgovora; zaradi tega se izognejo najrajši vsakemu razgovarjanju o tem vprašanju. Jako primeren za ta slučaj je banalen slovenski pregovor o psu, ki je obče znan.

Nikakor ugodno bi ne vplivale tudi na družinsko življenje, ko bi se ob času hudih notranjih političkih bojev, na pr. ob volitvah družina razcepila na dva tabora, stoječa si nasproti drug drugemu. Tudi vezi, ki sklepajo ženo in moža v zakonu, bi se gotovo s tem ne utrdile, če bi žena glasovala proti svojemu soprogu in naopak. Politiške borbe, ki že sedaj preveč razjedajo družabno življenje, bi se zanesle tudi v obiteljski krog, kar bi vse drugače kot dobrodejno vplivalo. Izginil bi mir, ki naj vlada mej stariši in otroci, mej soprogom in soprogo, mej brati in sestrami. Družina bi postala torišče politiških razporov, česar gotovo nikdo ne želi.

Če prav bi se dalo za popolno jednakopravnost obeh spolov navesti mnogo tehtnih vzrokov, vender skušajo privrženci te ideje ne s stvarnimi razlogi, ampak večinoma le z donečimi frazami pridobiti si novih pristašev, mej tem ko njihovi nasprotniki podpirajo svoje trditve s prepričevalnimi dokazi. Iz tega si tudi razlagamo faktum, da so prvi do danes dosegli še prav malo imena vrednih uspehov.

Ko je angleški parlament zavrgel žensko volilno pravico, poskusilo se je na drug način doseči to, kar ni dovolil parlament. Nekateri znameniti pravniki so namreč, seveda proti dobri plači, na ta-le naravnost smešni način razlagali postavo, da bi s tem dosegli žensko volilno pravico.

„Žena je tudi mož; kot mož pa ima pravico, udeleževati se volitev v parlament, ako je tudi sicer duševno in telesno zmožna“, tako so sklepali ti modrijani.

In kako so prišli ti gospodje do tega, da je žena tudi mož?

V angleškem pomeni „man“ možá in časi tudi, brez ozira na spol, človeško bitje sploh. Po volilnem zakonu iz l. 1832. je imela vsaka moška oseba (male person), katera je izpolnila predpisane pogoje, volilno pravico, po postavi iz l. 1867. pa ima volilno pravico pod izvestnimi pogoji vsak „man“, izraz, pod katerim se ni razumevalo nič druzega, kakor oseba moškega spola. Toda gospodje

so postavo po svoje zavili in si jo razlagali, kakor je njim bilo po volji. Razumevali so pod „man“ vsako človeško bitje, brez ozira na spol, ker so imeli pri tej komediji trdno podporo v živem jeziku, kjer „man“, kakor že rečeno, ne pomenja samo moža, ampak časi tudi človeško bitje sploh.

Ergal — kakor pravi grobokop v „Hamletu“ — so tudi žene upravičene, zahtevati za-se volilno pravico, češ, da so tudi možje! Quod erat demostrandum!

Rabulisti se niso ozirali na to, da je tako razlaganje postave popolnoma proti intenciji zakonodajca. Parlament je namreč l. 1867. pri posvetovanji o reformi volilnega zakona zavrgel predlog John-a Stuart-a Mills-a, ki je kot pristaš ženske volilne pravice namestu „every man“ hotel imeti besede „every person“.

Toda rabulisti se niso dali premotiti. Sklicevali so se vedno le na rabo živega jezika, pri tem pa so vedoma prezrli, da to razlaganje nikakor ni v smislu zakonodajca, na katerega se mora razlagalec najbolj ozirati, da se ne zaplete ž njim v protislovje. Kljub vsemu opominjanju so se spustili v bitko, katero so pa seveda zgubili, kar je stalo velikanske svote denarja. Niso se dali prepričati o brezuspešnosti in smešnosti svojega počenjanja, dokler niso pošteno pogoreli.

Na Angleškem je namreč razširjeno napačno mnenje, da je dovoljeno, izogniti se postavi z najdrznejšim razlaganjem in ker so taki poskusi imeli časi uspeh, blli so si rabulisti svoje zmage skoro v svesti.

V parlamentu se je dolgo časa vsako leto stavil predlog, naj se tudi ženskemu spolu podeli volilna pravica, toda vselej je propal. Pozneje se pa ta stvar več let zopet ni razpravljala v zbornici, ker so tudi nekateri najstrastnejših njenih pristašev našli naposled vender le las v jajcu. Na jeden ali drugi način se je dotični predlog vselej odstavil z dnevnega reda, pretvezno iz formalnih vzrokov, v resnici pa so k temu prikimavali tudi poslanci, ki so bili na volilnih shodih največji apostoli ženske volilne pravice, v zbornici pa so bili kakor starorimski Avgur, ki se je nasmehnil, kadar je srečal kakega svojega sodruga, ker je živel od tega, da je metal ljudem pesek v oči.

Voditelji gibanja v prid ženski volilni pravici trdijo, da se je več kot polovica članov spodnje zbornice ob času predzadnjih volitev izreklo naravnost za žensko volilno pravico, ali pa da vsaj niso načeloma njeni nasprotniki. Za časa poslednjih volitev nimamo natančnih podatkov pri rokah. Očividno je, da je mej temi mnogo takih, kateri, kadar so volitve pred durmi, na vsako vprašanje odgovarjajo v ugodnem smislu, kadar jim je pa mandat zasiguran, prav radi pozabijo na vse obljube in obečanja, dana svojim volilcem, in o ženski volilni pravici nečejo nič več slišati. To stališče sicer v moralnem oziru ni posebno hvalevredno. Toda Angleži so gledé tega vse drugo kot rahločutni. Menjanje nazorov od danes do jutri je kaj vsakdanjega pri njih, in nekateri praktiki delajo s tem prav dobre kupčije. Na dane obljube se čutijo veliko manj vezane kakor mi na celini. Ako kdo premeni svoje mnenje, opraviči se prav lahko s frazo: „I have changed my mind“ t. j. jaz sem postal drugega mnenja. Vsled tega se ne smemo čuditi, ako si kandidat, ki se ne čuti posebno trdnega, zagotovi dvomljive glasove z obljubo, katere izvršitev se brez težave odloži za dolgo časa in prestavi „ad graecas kalendas“.

Na Angleškem je prišlo v navado ali prav za prav v razvado, da se obe takoimenovani državni stranki ob volitvah poslužujete vpliva krasnega spola. Tories imajo na svoji strani žensko društvo, ki se zove po primuli (trobentici) Primrose Leagve, pristaši Gladstone-a pa Women's Liberal Federation (žensko prostomiselno društvo). To neposredno poseganje ženskega spola v volilno borbo zelo nezgodno vpliva na družabno življenje, posebno v Londonu, kjer so zaradi tega razmere postale skoro neznosne. Princip, da je družba neutralno mesto, kjer naj se molči o politiki, je tako izpodkopan, da se žene, ki so bile najboljše prijateljice, izogibajo druga druge kot nespravljive sovražnice. (Konec prih.)

Novice.

— **Odlikovanje.** Mariborski knezoškof gosp. dr. Mih. Napotnik je imonovan hišnim prelatom svetega očeta in asistentom papeževega prestola.

— **Poročil** se je nadučitelj v Sevnici, gospod Josip Mešiček z gdč. Irmo Scheucher.

— **Za pogorelce v Podlipi** je ministrstvo dovolilo 300 K podpore.

— **Velikodušen dar.** Starosta istrskih rodoljubov g. dr. Vinko Vitezić je društvu „Hrvatski dom“ v Vrbniku odpustil vso svojo terjatev v znesku 15.000 K in se še odpovedal povračilu deležev v znesku 2000 K.

— **Električna železnica v Ljubljani** se izroči dne 4. septembra prometu. Komisijski ogled se bo vršil 2. septembra.

— **Katoliško-narodni kandidatje za deželnozborske volitve** so: 1. za ljubljansko okolico in sodni okraj Vrhnika: Fran Povše in dr. Šusteršič, za okraj Kamnik-Brdo: Andrej Mejač iz Kaplje vasi, za okraj Kranj-Tržič: Loka dr. Brejc in deželni glavar Oton pl. Detela, za okraj Radovljica-Kranjskagora: Jos. Pogačnik, za okraj Postojna-Logatec-Senožeče-Lož-Bistrica-Cerknica: Fran Drobnič iz Nove vasi in dr. Janez Krek, za okraj Vipava-Idrija Fran Habe iz Goč, za okraj Novomesto-Kostanjevica-Krško Josip Dular iz Jurka-vasi, za okraj Trebnje-Višnja gora-Žužemberk-Mokronog-Litija-Radeče: Fran Košak iz Grosupljega, dr. V. Schweitzer iz Ljubljane in dr. Ignacij Žitnik iz Ljubljane, za okraj Kočevje-Ribnica-Velike Lašice: Franc Jaklič iz Dobrepolj in Primož Pakiž iz Zamosteca, za okraj Črnomelj-Metlika Viljem Pfeifer iz Krškega.

— **Deželnozborske volitve.** Zadnje dni so bili javni shodi v Vipavi, v Krškem, bolj zasebni sestanski pa na Raki, v Leskovcu, v Planini, v Studencu, v Šmihelu, Trebelnem, v Št Rupertu in v Žalni.

— **Imenik veleposestnikov za deželnozborske volitve na Kranjskem,** ki je bil te dni v uradnem listu razglašen, kaže, da je v tej kuriji 89 volilnih opravičencev. Kakor znano, volijo ti 10 poslancev.

— **Slovensko stenografsko društvo,** ki se snuje, je imelo svoj ustanovni občni zbor v četrtek dne 29. avgusta v Št. Jurju ob južni železnici.

— **Novo merjenje občin.** V svrho ureditve zastarelih katastralnih map je sklenilo finančno ministrstvo da je leta 1902 pričeti z novim merjenjem občin. Tiste občine, ki bodo za pokritje občin kaj prispevale, dobe brezplačno nove mape.

— **Legar** se je menda vsled slabe vode začel širiti v Kropi.

— **Goška afêra.** Pred ljubljanskim dež. sodiščem se je vršila v ponedeljek, v torek in v sredo kazenska obravnavna zaradi znane goške afêre. C. kr. državno pravdništvo je dvignilo obtožbo proti: 1. Josipu Ferjančič, 35 let staremu samskemu kuratu v Gočah h. št. 18, dosedaj nekaznovanemu, 2. Viktorju Pangerc, 25 let staremu samskemu posestnika sinu v Mavčah, h. št. 5, dosedaj nekaznovanemu, 3. Francetu Debevc sploh Pintarjev, 17 let staremu samskemu posestnika sinu v Gočah, h. št. 82, dosedaj nekaznovanemu, 4. Janezu Požar, 35 let staremu oženjenemu posestniku v Gočah, h. št. 66, dosedaj nekaznovanemu, 5. Jožefu Mohorčič, 44 let staremu samskemu posestniku v Gočah, h. št. 67, radi prestopka zoper varnost časti kaznovanemu, 6. Andrej Krečič sploh Krekov, 41 let staremu oženjenemu posestniku v Gočah, h. št. 95, dosedaj nekaznovanemu, 7. Eduardu Ferjančič, sploh Jamškov, 29 let staremu samskemu posestnika sinu v Gočah, h. št. 56, dosedaj nekaznovanemu, 8. Antonu Vovk, sploh Matevžkov, 25 let staremu samskemu posestnika sinu na Gočah, h. št. 25, radi prestopka po § 411 k. z. z 48urnim zaporom kaznovanemu, 9. Jožefu Vovk sploh Mežnarjev, 20 let staremu samskemu posestnika bratu v Gočah, št. 40, dosedaj nekaznovanemu, 10. Leopoldu Ferjančič, sploh Jožnov, 26 let staremu samskemu posestnika sinu na Gočah, h. št. 30, dosedaj nekaznovanemu, 11. Janezu Tuma, 58 let staremu oženjenemu posestniku na Gočah, h. št. 107, radi hudodelstva po § 140 k. z. s 5letno ječo kaznovanemu, 12. Francetu Jerončič, sploh Ceketov, 36 let staremu oženjenemu posestniku v Gočah, h. št. 68, radi hudodelstva po § 93 k. z. s 6tedensko ječo kaznovanemu, 13. Janezu Jerončič, 37 let staremu oženjenemu posestniku na Gočah, h. št. 23, zaradi prestopkov zoper varnost lastnine po § 400 k. z. in zoper varnost časti s 6dnevnim zaporom in globo za 200 K kaznovanemu, 14. Janezu Krečič, sploh Krekov, 38 let staremu samskemu posestnika sinu na Gočah, h. št. 21 radi prestopka zoper varnost časti dvakrat kaznovanemu, 15. Ludoviku Vovk, sploh Matevžkov, 18 let staremu samskemu posestnika sinu na Gočah, h. št. 25, dosedaj nekaznovanemu, 16. Francetu Ferjančič, sploh Brjaški, 40 let staremu oženjenemu posestniku na Gočah, h. št. 46, dosedaj nekaznovanemu, 17. Franc Pregelj, sploh Tržanov, 17 let kot staremu samskemu posestnika sina na Gočah h. št. 91, dosedaj nekaznovanemu in 18. Alojziju Dolenc, sploh Dolenc, 35 let staremu samskemu posestnika sinu na Gočah, h. št. 96, dosedaj nekaznovanemu obtožbo: I. Vsi gori imenovani so s sledečimi, iz hudobije storjenimi dejanji in sicer: *a)* Josip Ferjančič s tem, da je v zadnjem času pred 28. oktobrom l. 1900 popoldan na Gočah in njih podružnicah v propovedih liberalno stranko grdil, zaničeval in zoper njo hujskal; navajal, da so liberalci norci in šeme, in jih primerjal z osli in psi; poudarjal, da so liberalci brezverci, da niso ljudje in da se njih otrok še pogledati ne sme, naglašal, da le po tistem, ki govori čez sveto vero, in da kazen plača on, grdil njih časopise in od liberalnega društva „Triglav“ prirejeni ples sramotil rekoč, naj si ljudstvo iz melon naredi cilindre in počrni roke, da bode imelo rokavico, da bode pa njegova stranka šla popoludne 28. ohtobra l. 1900 v Mavče in se bode tam okrepčala, dalje istega dne kričal čez okno: „Po njih! (liberalcih). Strela ubij Bure! Razpodite boksarje in liberalce! Razženite te hudobneže! Nič se ne bojite, mi bomo zmagali! Bog z nami! Bog živi, Nanos“! Naslednji pa s tem, da so zvečer in v noči na 29. oktobra l. 1900 na Gočah in sicer: *b)* Viktor Pangerc udaril Matijo Vidrih po sveči, da je napravil pred napadom temo in kričal, da so liberalci boksarji, zagnal se na Franceta Stembergar in ga prijel ob jednem s Francetom Debevc na eni strani života; dalje udaril Avgusta Žgur po hrbtu. *c)* France Debevc prijel Franceta Stembergar ob jednem z Viktor Pangerc na drugi strani života. *d)* Janez Požar udaril Stembergerja po glavi, da je bil takoj krvav, in napadel v družbi Jožefa Mohorič in Andreja Krečič, Matijo Vidrih, ki je bil od dveh prijet zadej, mejtem, ko mu je jeden skušal izpodnesti nogo; *e)* Jože Mohorčič napadel v družbi Andreja Krečič in Janeza Požar. Matijo Vidrih, ki je bil od dveh prijet zadej, mej tem, ko mu je jeden skušal izpodnesti nogo in kričal: Tega liberalca smo prvega v roko dobili, ubijmo ga! Prijel pozneje Ferdinanda Orel za roko in rekel proti zbrani množici: „Pojdite sem, prijel sem liberalca“! *f)* Andrej Krečič napadel v družbi Jožefa Mohorčič in Janeza Požar: Matijo Vidrih, ki je od dveh prijet zadej, mej tem, ko mu je jeden skušal izpodbiti nogo; dalje se udeležil z Janezom Funa napada na Janeza Vidrih z Goč, h. št 90. *g)* Edvard Ferjančič planil v družbi Antona Vovk, Jožefa Vovk in Leopolda Ferjančič na Franceta Češen, ki so ga prijeli za vrat, ga potisnili k zidu, ga tolkli po glavi in poškodovali. *h)* Anton Vovk planil v družbi Edvarda Ferjančič, Jožefa Vovk in Leopolda Ferjančič na Franceta Česen, ki so ga prijeli za vrat, ga potisnili k zidu, ga tolkli in poškodovali, dalje kamene pobiral in lučal v hišo Leopolda Žgur. *i)* Jože Vovk planil v družbi Edvarda Ferjančič na Franceta Česen, ki so ga prijeli za vrat, ga potisnili k zidu, ga tolkli po glavi in poškodovali, dalie v družbi Ludovika Vovk tolkel Andreja Živic s kamnom po glavi, da je bil krvav. *k)* Leopold Ferjančič planil v družbi Edvarda Ferjančič, Antona Vovk in Jožefa Vovk na Franceta Česen, ki so ga prijeli za vrat, ga potisnili k zidu, ga tolkli po glavi in poškodovali, dalje se udeležil z Janezom Krečič napada na Janeza Vidrih z Goč, h. št. 34. *l)* Janez Tuna zakričal na Janeza Vidrih z Goč, h. št. 90: „Kdo ima svetlobo“, na kar je bila Vidrihu svetilka takoj izbita iz rok, da je daleč proč odletela, dalje tiščal v hišna vrata Leopolda Žgur, da bi se bila odprla. *m)* France Jerončič zgrabil Avgusta Žgur za prsa in potem za vrat, da ga je množica obsula tako, da ga je prisilila, da je slonel na gnojišču čez nek zid, dalje se pridušal in klical na ulici, da doli (pri županu) ne bodo več godli, raje bodo vse razbili, vrgel skozi odprta vrata Leopold Žgurjeve hiše kamen na notri zbrano množico in zadel in poškodoval Franceta Stemberger in Leopolda Žgur; zamahnil tudi s kamnom proti Ivani Florjančič. *n)* Janez Jerončič prijel na Mohorčičev poziv „Pojdite sem, prijel sem liberalca“! tudi Ferdinand Orel in tiščal pozneje v hišna vrata Leopolda Žgur, da bi se bila odprla. *o)* Janez Krečič se je udeležil z Leopoldom Ferjančič napada na Janeza Vidrih z Goč h. št. 34 in tiščal pozneje v hišna vrata Leopolda Žgur, da bi se bila odprla. *p)* Ludovik Vovk tolkel v družbi Jožefa Vovk: Andreja Živio s kamnom po glavi, da je bil krvav. *r)* France Ferjančič silil v župana Žgur, naj gre na ulico; ga v prisotnosti množice zahteval iz hiše vun. *s)* France Pregelj pobiral kamenje in metal v hišo Leopolda Žgur ter pozival ljudstvo pred hišo, da s sekiro po vratih in da kar čez zid noter. *t)* Alojzij Dolenc pobiral kamenje in metal v hišo Leopolda Žgur v § 85 črk. *b* k. z. zaznamovane nevarnosti za življenje, zdravje, telesno varnost ljudi in v veči meri za tujo lastnino napravili. II. Josip Ferjančič je dalje s tem, da je: *A* dne 30. oktobra l. 1900 v Gočah razlagal občinskemu tajniku Alojziju Ferjančič,da morejo glede dogodkov gori pod I. delati vsi na to, da še kdo drugi razven teh, ki so uže zaprti,

ne pride v preiskavo, da se morejo tudi slednji vleči vun in da to lahko gre; priče mesto da bi tako govorile, naj govore drugače in naj nikogar ne izdado: *B* dne 5. svečana 1901 naglašal v Gočah v cerkvi, da gorje tistemu, ki zoper svojega dušnega pastirja priča ali ga noter tlači, zoper njega dela, da bo pogubljen ali da je božja roka že vzdignjena ali da ga bo Bog kaznoval — prizadjal si koga pridobiti, kateri bi pred sodnijo po krivem pričeval — ter so tako zakrivili: *ad* I. vsi obdolženci hudodelstvo javne posilnosti po § 87; *ad* II. obdolženec Josip Ferjančič tudi hudodelstvo goljufije §§ 197, 199 a kaznjivo po § 88 pri Josipu Ferjančič z ozirom na § 34 k. z. Obravnava je trajala tri dni in je bilo zaslišanih nad 80 prič. Rozalija Dolenc je hotela obtožencem pomagati in je pod prisego krivo pričala, vsled česar jo je dal predsednik iz sodne dvorane odpeljati v zapor in se začne proti nji preiskava radi krivega pričevanja. Kurat Ferjančič je bil od obtožbe radi hudodelstva javnega nasilstva oproščen, obsojen pa radi hudodelstva goljufije, storjenega z zapeljavanjem h krivemu pričevanju obsojen na dva meseca težke ječe. Nadalje so bili obsojeni: Fran Jerončič na 6 mesecev, Ivan Tuna na 5 mesecev, Anton Vovk, Leopold Ferjančič, Alojzij Dolenc in Ivan Jerončič na 4 mesece, Fran Pregelj na tri mesece težke s postom vsakih 14 dni poostrene ječe. Tudi morajo vsi obsojenci solidarno plačati provzročeno škodo in pravdne stroške, ki znašajo baje 6000 kron.

— **Slovensko kmetsko društvo** se je osnovalo tudi za vranski sodni okraj. Zdaj obstoje taka društva za šmarski, gornjegrajski in vranski okraj, snujejo se pa tudi še v raznih drugih krajih.

— **Korupcija.** Mariborsko mesto je dobilo lani, ko je mesto imelo oddati obširne stavbe, novega mestnega inženerja Fritza Rejegha. Ta je pri oddaji raznih mestnih del jemal od dunajskih židovskih firm znatne napitnine, po 4000, 8000, 3000 in 6 500 K. Stvar je prišla sedaj na dan in je bil nepošteni inžener obsojen na 8mesečno ječo in na globo 20500 K za mestne uboge.

— **Koroški deželni šolski zakon** se prenaredi in je deželni šolski svet v svoji zadnji seji izvolil poseben odsek, kateri se ima o tem posvetovati in sestaviti dotični načrt.

— **Slovansko bogoslužje.** Laški listi javljajo, da je sklicana duhovščina istrske škofije Krk na posvetovanje glede uvedenja slovanskega bogoslužja.

— **Umrli.** V Št. Petru pri Gorici je umrl bivši goriški deželni glavar grof Fran Coronini. — V Ljubljani sta umrla gospa Ana Zarnikova, udova rodoljubnega dr. Valentina Zarnika, in gospa Marija Porekarjeva, tašča deželnosodnega svetnika gosp. Polca. — V Kamniku je umrl bivši ondotni župan, hôtelir gosp. Fran Fischer.

— **Pomiloščenje.** Viničar Ivan Bratuš, katerega je porotno sodišče v Mariboru obsodilo na smrt, ker je umoril svojo lastno 12letno hčerko, jo razsekal na kose, ter nekatere kose spekel in jih snedel, je od cesarja pomiloščen. Najvišje sodišče ga je obsodilo na dosmrtno, s postom poostreno ječo.

— **Nesreča.** Natakarica Ivana Adamič v Kamniku je s svečo tako neprevidno ravnala, da se ji je vnela obleka in je vsled opeklin umrla.

— **Strela** je udarila v hlev Antona Oblaka na Golem vrhu fare Lučina in ga užgala. Ogenj se je razširil na druga poslopja in napravil škode 8000 K.

— **Ujet tat.** V Kranju je vlomil neki Nadižar in pri trgovcu Rantu napravil precej škode. Šel je potem k vojaškim vajam, misleč, da ga pri vojakih ne dobe, a izpodletelo mu je. Drzni tat je bil prijet še tisti dan, ko je prišel v Ljubljano, in izročen sodišču.

— **Tat bicikljev Jos. Anžič,** ki je bil ušel iz magistratnega zapora in prišel do Solnograda, kjer je bil prijet, je na potu v Ljubljano blizu Medvod skočil iz vagona in zopet pobegnil. Pritihotapil se je v Ljubljano in se skril v hiši svojih starišev, kjer so ga redarji prijeli. Zdaj je Anžič na Žabjeku.

— **Samomor.** V Zdušu pri Kamniku se je frizerski pomočnik Simon Krištofič ustrelil. Bil je menda duševno bolan.

— **Nesreča.** 77 let staro, gluho užitkarico je v Gorenjih Dupljah neznan voznik, ki je bil na potu iz Tržiča v Kranj, povozil. Žena je vsled teh poškodb umrla.

— **Poštni voz v morju.** Postiljon Josip Počkaj v Trstu je te dni peljal na parnik Petka poštne pošiljatve za Dalmacijo. Ko je prispel pred parnik na pomolu sv. Carla, začel je konja pretepati, da so vznemirjeni voz nazaj rinili in tako dospeli do roba obali. Voz je zdrsnil preko pomola v morje. Sreča je bila, da je nespretni postiljon zadržal konje, ker drugače bi se bili v voz upreženi v morju zadušili. S pomočjo ondotnih težakov so precej voz izvlekli, ali poštne pošiljatve so bile vse zmočene in pokvarjene. Poštna uprava je preskrbela, da so se pošiljatve odpravile, kolikor jih je bilo še mogoče, druge pa so precej prodali ali izročili odpošiljateljem nazaj.

— **Naslednik Václava Brožíka.** Iz Brna poročajo, da pride na Brožikovo mesto na praško akademijo umetnosti Schwaiger, profesor na brnski tehniki, na Schwaigerjevo mesto pa pride v Brno moravski slikar Uprka.

— **Vojaka se je delal.** Neki 19letni fant iz Olomuca se je oblekel v uniformo znanca, korporala od 18. polka, ko onega ni bilo doma in je jako bahato korakal po mestu. Obiskal je pri tej priliki tudi bližnje vasi Kocourov, Přaslavice in dr., in povsod je sprejemal od vojakov in civilistov čast, kakoršna se sploh spodobi za gospoda „kaprola“. Slednjič se je ustavil celo pri fotografu D. v Olomucu, da se pusti „ovekovečiti“. Toda komaj je odšel iz fotografove delavnice, srečal je dva orožnika, katerima je bil zelo sumljiv njegov mladi obraz. Ta dva sta ga ustavila — in gosp. „kaprol“ je priznal, kakšno šalo si je izmislil. V torek minulega tedna je zato dobil 3 dni zapora.

— **Demonstracija proti madjarski zastavi.** V nedeljo dne 18. t. m. na cesarjev rojstni dan je v Sinj priplul parnik ogrsko-hrvatskega društva „Velebit“, okrašen po predpisih z zastavami, na sprednjem jarbolu je imel na vrhu madjarsko zastavo, ker je namreč društvo nasproti madjarski vladi obvezano, da bode kot po vladi subvencijonirano društvo vsako leto 4krat na parnikih razvilo tudi madjarsko zastavo, in v avgustu zapadeta dva taka dneva, namreč rojstni dan kralja 18. avgusta in na dan patrona sv. Štefana dne 20. avgusta. Ko je sinjsko rodoljubno ljudstvo opazilo madjarsko zastavo začelo je demonstrirati in glasno zahtevati, da se zastava dol vzame. Ali luško poveljništvo je kapitenu parnika svetovalo, da ne sme zastave sneti. Vender pa je prišla sinjska burja, katera je kapitena prisilila, da je zastavo snel, ker drugače bi bila šla na kose. Ljudstvo se je nato pomirilo. — Na dan sv. Štefana je prišel isti parobrod v sinjsko luko z madjarsko zastavo na prvem jarbolu, ali ljudstvo je še bolj ogorčeno začelo demonstrirati proti zastavi in posebno proti poslancu Ladislavu Krajaczu, kateri se je z istim parnikom pripeljal, ker ni znal o pravem času v Budimpešti protestirati proti takemu nasilju vlade do ogrsko hrvatskega parobrodnega društva, katero je bilo prisiljeno, privoliti v to, da si ohrani vladino subvencijo. Ljudstvo je demonstriralo tudi proti ogrsko-hrvatskemu parobrodnemu društvu, kateremu je delavnico ometalo s kamenjem in gnjilimi jajci. — Madjarski šovinizem in brezobzirnost dan na dan razburjata naše ljudstvo, katero se vsled ogorčenosti spozabi ter napravi nasilja, za katera potem trpi sodnijska in drugačna preganjanja.

— **Ženo zastavil.** Iz Feričanc v Slavoniji javljajo, da je prišel nedavno kmet Josip Platz iz Sarvaša pri Oseku s svojo mlado ženo, s katero se je poročil šele par dni prej, v gostilno k Žigi Böhmu, kjer je naročil sebi in svojim prijateljem imenitno kosilo. Ko pa je bilo treba plačati za obed 50 kron, se je pokazalo, da Platz nima denarja. Pustiti je hotel gostilničarju tako dolgo svoj kovčeg, da prinese denar. Toda Böhm je pregledal kovčeg ter je videl, da so v njem stvari brez večje vrednosti; zato ga ni hotel sprejeti. Zahteval je, naj mu pusti dolžnik ženo tako dolgo, da poravna račun. Platz je bil s tem zadovoljen: žena je ostala pri gostilničarju. Platz pa je prinesel čez dva dni denar, toda ukradel ga je vozniku Ivi Roskoviću, katerega je prej napojil. Sedaj išče orožništvo tata in njegovo ženo, katera sta urno izginila iz gostilne.

Loterijske srečke.

V **Lincu** dne 24. avgusta t. l.: 57, 52, 70, 53, 6.
V **Trstu** dne 24. avgusta t. l.: 37, 72, 47, 6, 64.
V **Pragi** dne 28. avgusta t. l.: 67, 66, 14, 36, 43.

Tržne cene.

V **Ljubljani** dne 30. avgusta 1901. Pšenica K 8.— h, rž K 6.70 h, ječmen K 6.50 h, oves K 7.— h, ajda K 6.— h, proso K 7.— h, turšica K 6.50 h, leča K 9.— h, fižol K 10.— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Izveden opravnik

ki sanostojno lahko vodi **mlekarstvo, sirarstvo, pripravljanje surovega masla itd.**

dobi takoj stalno službo.

Prošnje s spričevali in zahtevo plače naj se pošljejo do 28. septembra

I. srbski mlekarski zadrugi v Kovačovju (Kovačevac)
pošta Nova Gradiška (Slavonija).

100—300 gold. na mesec

zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužiti z prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in srečk.

Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (4—10)

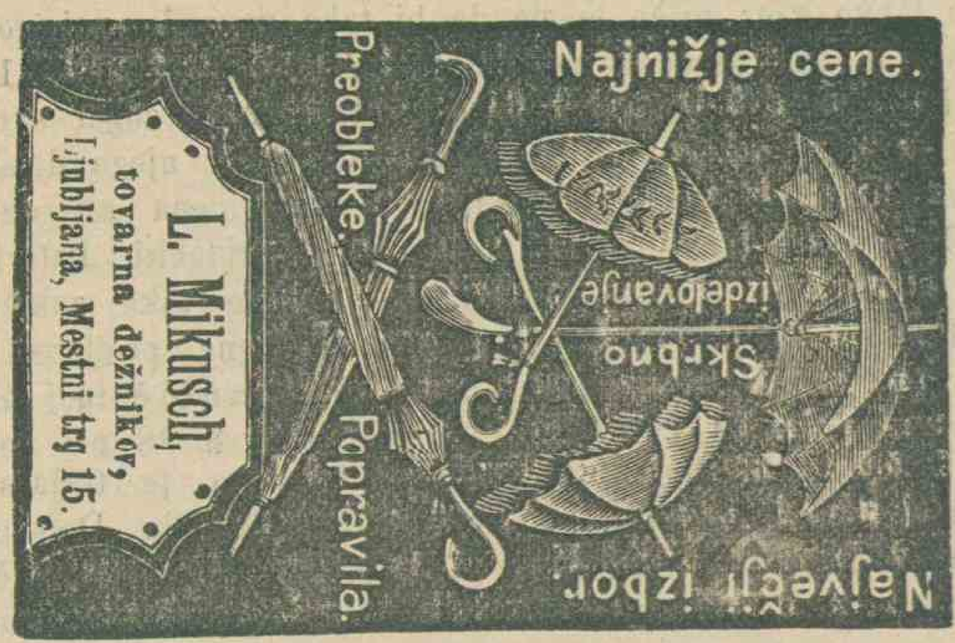

22

Da se zamore ceni **bazarski** ali **tržni robi** v okom priti, me je ena največjih švicarskih tovarn za uro pooblastila tako dolgo, da je kaj zaloge, kot **reklamo**, žepne ure prav fino izdelane skoraj **zastonj** prodajati. (11—15)

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

gld. 2·10	nikelnasta anker-remont. žepna ura s posrebernjeno francosko verižico in tokom.
gld. 4·20	prava srebrna remont ura s posrebrnjeno amor. žepno verižico in tokom.
gld. 4·70	prava srebrna remont. ura za dame s posrebrnjeno angleško verižico in tokom.
gld. 11·—	prava 14karat zlata remont. žepna ura v lepi baržunasti škatulji in elegantno verižico.

Za vsako uro se jamči 3 leta.

Nepovoljne se zamenja ali denar nazaj pošlje, torej brez rizike. — Tem enaka naznanila so ponarejena. — Pošilja se proti gotovini ali po povzetju.

E. Holzer

tovarniška zaloga ur in zlatnine na debelo.
Založnik avstrijske c. kr. uradniške zveze itd.
Krakovo, Stradon 18.
Avstrijsko.
Ilustrovani ceniki zastonj in franko.
Agentje se sprejmejo.

Odgovorni urednik: **Avgust Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**